

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרֻשֶׁת שְׁמוֹת

כה' טבת תשפ"א

הפטרה: דברי ירמיה. אשכ: הבאים ישרש

יציאת השבת ר"ת 17:52

יציאת השבת:

17:31

ירושלים: 17:32

תעניות שובבי"ם ב, ה, ב

מברכים חודש שבט שיחול ביום חמישי

המולד יום רביעי 17:35 3 חלקים

גיליון 602

כניסת השבת:

16:18

ירושלים: 16:17

ותחיינה את הילדים

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

בפרשה מסופר, כי פרעה פוקד על המיילדות העבריות שפרה ופועה לראות בשעת הלידה, אם הנולד בן הוא - להורגו, ואם בת - וחיה. ואולם המיילדות אינן עושות כדבר פרעה, ולא די שאינן הורגות את הילדים אלא שהיו מחיות אותם. וכדברי רש"י: "מספקות להם מים ומזון".

כיצד פעלו המיילדות כנגד דבר פרעה? מדוע פרעה לא מעניש אותם? מדוע הקב"ה מטיב להן? ודווקא בטובה זו של "ויעש להם בתים"? נראה כי גזירת פרעה למיילדות היתה בסתר, כי אילו ידעו כל העם על גזירתו זו, מי יקרא למיילדות וימית את בנו בידיהן? ואולם המיילדות אשר יראו את האלוקים, כאשר מעיד עליהם הכתוב, לא די שלא המיתו את הבנים אלא החיו אותם וספקו להם מזון. אז קרא פרעה למיילדות וחקר אותן: א. מדוע לא המיתו את הילדים? ב. ולא עוד אלא שהחיו אותם וספקו להם צורכיהם?

אז ענו המיילדות, כי לא המיתו את הבנים כיוון שהיולדות לא נזקקו להן כלל, כי חיות הגה "בטרם תבוא אליהן המיילדת וילדו", ואז ודאי לא שייך להרוג את הבן הנולד, שלא תתגלה תוכניתו השטנית של פרעה, ולא עוד, אלא שאמרו לו: גם לשיטתך יש להסתיר את הדבר, כדי שיקראו לנו, ולפיכך אנו מספקות להם מזון ומחיה, כדי שיקראו לנו בפעם הבאה, אולי יקרה שנוכל לקיים את גזירתך. לפיכך פרעה לא מעניש אותן, כי דברי טעם דברו לפניו. ואולם, על יראתן את האלוקים: שלא התפטרו מתפקידן ואמרו: מה לנו ולצרה זו, ולא עוד, אלא שסייעו בלידת הבנים ובסיפוק צורכיהם - המיב להן האלוקים ונתן להן שכרן שלם.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

תחילת השעבוד

התרגלנו שהיתה גלות מצרים. אבל איך התחיל השעבוד? הלא אבותינו: יעקב, יוסף ואחיו, היו האנשים המכובדים ביותר במצרים אחר פרעה? מקובל שבני לוי לא השתעבדו בגלות מצרים. מדוע? יש בתשובות לשאלות אלו, להאיר את דרכנו גם כיום.

על תחילת השעבוד במצרים מסופר (ילקוט שמעוני שמות רמז קסג): "בשעה שאמר 'הבה נתחכמה לך', קבץ פרעה את כל ישראל ואמר להם: בבקשה מכם עשו עמי היום בטובה. היינו דכתיב 'בפרך' בפה - רך. נטל סל ומגרפה וכל מי שהיה רואה פרעה נוטל סל ומגרפה ועושה בלבנים היה עושה. מיד הלכו ישראל בזריזות ועשו אומנות עמו כל היום לפי כחן, לפי שהיו בעלי כח וגבורים, כיון שהחשיך העמיד עליהן נוגשים ואמרו להם חשבו את הלבנים. מיד עמדו ומנו אותם ואמר להם: כזה אתם מעמידים לי בכל יום".

ואולם בני שבט לוי לא נשתעבדו כלל, וכמובא במדרש (שמות רבה טז): "אמר רבי יהושע בן לוי: שבטו של לוי פנוי היה מעבודת פרך". הכי צד? באותו היום בו יצא פרעה לעשות מלאכה ונרתמו כל ישראל לעבודת המלך, בני לוי ישבו והמשיכו ללמוד.

אף על פי שבדאי נמצאו כאלה שאמרו להם: 'בואו וסייעו לנו', או 'בכגון דא אמרינן ביטולה הוא קיומה'. ודאי היו כאלה שטענו: 'אין זה כבוד מלכות, אם נסייע לפרעה היום, יום אחד בלבד, נזכה לשנים של שקט ושלווה'. ואף על פי כן לא שמעו אליהם בני לוי, אלא ישבו ועסקו בתורה! אילו היו שומעים להם בני לוי ומצטרפים לעבודה זו ליום אחד – היו גם הם עבדים לפרעה בכל עבודה בשדה למשך מאות שנים. מה גדול כח לימוד התורה של יום אחד!

בר בי רב דחד יומא

עד כמה היה חשוב הלימוד בבית המדרש אפילו של יום אחד, נוכל ללמוד מהסיפור על רב אידי, ממנו מפורסמת האמרה: "בר בי רב דחד יומא" וכך מובא בתלמוד (חגיגה ה, ב):

"רב אידי אבוב דרבי יעקב בר אידי הוה רגיל דהוה אויל תלתא ירחי באורחא וחד יומא בבי רב. (רב אידי אביו של רבי יעקב בר אידי היה רגיל ללכת משך שלושה חודשים בדרך לבית המדרש, שכן מהלך שלושה חודשים היה מביתו לבית המדרש, ונוסע מביתו אחר הפסח ולומד יום אחד, וחוזר לביתו לשמח את אשתו בחג הסוכות). והווי קרו ליה רבנן **בר בי רב דחד יומא**. חלש דעתיה. קרי אנפשיה 'שחוק לרעהו אהיה'.

אמר ליה רבי יוחנן: במטותא מינך לא תעניש להו רבנן. נפק רבי יוחנן לבי מדרשא ודרש: 'ואותי יום יום ידרשון ודעת דרכי יחפצון', וכי ביום דורשין אותו ובלילה אין דורשין אותו? אלא לומר לך: כל העוסק בתורה אפילו יום אחד בשנה - מעלה עליו הכתוב כאילו עסק בתורה כל השנה כולה".

רב אידי שידע את מעלת הלימוד בבית המדרש הלך משך שלושה חודשים עד שהגיע לשם, למד יום אחד ולאחריו החל את מסעו חזרה משך שלושה חודשים. אף שהיו חכמים שהתלוצצו על נוהג זה, הכיר רבי יוחנן במעלתו של רב אידי, וכפי שבקש מרב אידי שלא יקפיד על חכמים ויענישם, משמע שהיה בכוח הקפדתו של רב אידי להענישם, ודרש רבי יוחנן לחכמים בבית המדרש, כי פעמים יום אחד בשנה של לימוד בבית המדרש שקול כשנה.

יש המגיעים מדרך רחוקה לבית המדרש ועד שנכנסים אל תוככי הלימוד עוברים ימים ואולי שבועות, ויש המכנים עצמם משך חודשים בעבור יום לימודים אחד בבית המדרש, עד כמה יקר יום זה - יום בשנה חשוב שנה.

כאן המקום לברך את לומדי הדף היומי שסיימו לאחרונה את לימוד הש"ס כולו, וכן את המצטרפים החדשים - בזכותכם העולם מתקיים!

ברוך מתיר אסורים - שמחים להגעתו של יהונתן פולארד לארץ ישראל

יהונתן פולארד גוזר את האזיק האלקטרוני בביתו

אנו שמחים לגרוע את יהונתן פולארד מהתפילות להחזרת שבויים ונעדרים, כולל מעלון זה. יהונתן פולארד היה בכלא האמריקני במשך שלושים שנה על פעילות מודיעינית שעשה למען ישראל. לאחר שנקצב עונשו הוא יצא מהכלא אך לא הורשה לצאת מביתו בחמש שנים האחרונות, ובטח שלא לעלות לארץ ישראל עליה חלם במשך שלושים שנה.

במשך כל אותן השנים נעשתה פעילות מאומצת לסייע בשחרורו מן הכלא, בין היתר זכור כי הרב מרדכי אליהו זצ"ל ביקר את פולארד בכלא ופעל לשחרורו. פולארד זכה לעלות לארץ יחד עם רעייתו אסתר כאשר מקבל את פניו ראש ממשלת ישראל.

מה עלינו ללמוד מפרשה זו? לא מקרה הוא שיהונתן פולארד עלה בשבוע שבו קראנו על איחוד משפחת יעקב אבינו, החיבור המחודש בין יוסף ואחיו. פולארד פעל למען מדינת ישראל ולכאורה נעזב לנפשו. ועם כל זאת לא כעס על מדינת ישראל אלא להיפך ראה בה את משאת נפשו וכל רצונו היה לעלות לארץ. השבוע ב"ה זכה לעלות ולנשק את אדמת הארץ לה השתוקק.

ימי השובבי"ם

א. שובבי"ם הינו ביטוי המורכב מראשי התיבות של שש פרשיות השבוע הראשונות שבספר שמות: שמות, וארא, בא, בשלח, יתרו ומושפטים. מונח זה מתייחס לתקופה בה קוראים בתורה את הפרשות הללו. תקופה זו מתחילה כשבעיים אחרי חנוכה ומסתיימת לקראת ראש חודש אדר. בשנה מעוברת, תקופה זו מתארכת ונקראת שובבי"ם ת"ת על שם שתי הפרשות הבאות: תרומה ותצווה.

ב. השובבי"ם בקבלה - תקופת השובבי"ם בקבלה נחשבת כמסוגלת מאוד לכפרת עונות וע"פ הסוד יש לכל שבוע בתקופה השובבי"ם יכולת לתקן עוון מסוים באופן מפורט (תיקון שישים ריבוא, תיקון נידה, תיקון "גויה", תיקון כעס וגאווה, תיקון כיבוד אב ואם וכו'). לשם כפרה על חטא נדרש על פי הסוד לצום כמות מסוימת של צומות (לדוגמה: על הוצאת זרע לבטלה יש לצום פ"ד תעניות וכו').

ג. ימי השובבי"ם מסוגלים לפדיון התעניות גם בכסף שיינתן לצדקה. את הפדיון לחטא עורכים בתפילת מנחה של השבוע המתאים ובה מוסיפים את תפילת "עננו" של הרש"ש. התפילה מלאה סודות קבליים שבהם מבקש האדם לצרף ולזכך את נפשו מכל סיגיה וחטאיה. במהלך התפילה והתענית תוקעים בשופרות, לומדים תורה ומתוודים על העוונות.

ד. כדי למלא את פ"ד התעניות ממש, נהוג לצום בכל ימי השבוע, ופעמים במהלך תקופת השובבי"ם לצום יומיים רצוף (צום כפול כזה הוא שווה ערך לכ"ז תעניות) - סה"כ פ"ד תעניות (54 משתי הצומות הכפולים ועוד 30 יום בכל השבועות). בודדים בלבד צמים בכל הימים, אולם מרבית הצמים נוהגים להתענות רק בימי שני וחמישי או רק תענית דיבור (כפי שהנהיג הגר"א).

ה. תקופת השובבי"ם בחסידות - בתנועת החסידות נהוג להמעיט בצד המעשי של הצום המחליש, זאת מכיוון שאדם צם יכול ללמוד פחות מחמת חולשתו. במרבית החסידויות נהוג להרבות בשעות הלימוד והתפילה ולהשתדל שלא לדבר בהן כלל. החל מחמש שעות לימוד רצופות רק בימי חמישי (כמו בחסידות ערלוי) ועד לקבלת תעניות בכל הימים והגברת הלימוד.

ו. בין החסידויות הבולטות במנהגי התקופה עד כדי דמיון לחודש אלול, היא חסידות סאטמר וכן חסידות סלונים (שלהבה הקודם מיוחסת ההחלטה להמיר את התעניות בלימוד תורה חמש שעות ברציפות, ללא הפסקה באוכל, שתייה או דיבור). ישנם חסידויות שבטלו תעניות אלה מסיבות שונות בעיקר: חולשה ועייפות של התלמידים הממעיטות את איכות הלימוד. ומכל מקום, ראוי בימים אלו להקפיד להרבות בתורה ובמעשים טובים ולהישמר מכל דבר רע כפשוטו וכמדורשו.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לחפצות: אברהם ולאח ציטרון, שרה בת שמחה, ציפורה ודושע לוי, מיכה אלימלך, ישי הלוי, עורבן עשה, תקוה בת נחיה, אלנה בת ג'אן, אסתר בת זיבה, מול בת עזרה, אברהם בן רחל, רחמים בן סולמנה, הראל בן אביגיל, אילנה בת סליחה, ישי ורחל לוי, חנה בת זיורה, מיכל מוריה ארדי, יוסף בן מיכל, שמעון אהוד, יצחק דרעי חי"ו, להחזרת נעדר צה"ל ושבייו ובהם: אורון שאל, הדר גולדן, גיא חבר, רון ארד, יהודה כין, צבי פלדמן, לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף זצוק"ל, הגר"מ אליהו זצוק"ל, רבי מסעוד מלול זצ"ל, רבי יצחק שושן זצ"ל, רבי יעקב שושן, יונה יונה, סופר מנחם, מקסים חיים דרעי, הרב אברהם עזריקין, מיר נחום, ישראל אברהם טון, שלמה בן מרים, יצחק ונחום אמיאם, אורן מועלם, אליהו מויז, חד גרוסברג, עמוס דמרי, רוי שלמה, סימנאב משה יהודה, יצחק זקן בן סליקה, נעים משה, אורן מורדו, יצחק ושמחה אילון, נסים וסליקה שושן, מירה שמעון, יפה גורי, ליטל שבת, חנה יעקב, אסתר חוד, אסתר בת תורא, אליהו בת פריחת, תרצה ויטמן, אסתר וענבר טרום, דן ונעה זורע, תיאל אלמליח, יצחק ולאח אסתר, אליהו ארדי, עזיה עמוס, רות יעקב, חיה רחל, יונה שרעבי, מרים יהודה, נעמה בת מלוד, לאהיה מרד, זיורה בת חנה, עליזה כהן, שרה אליאל, אברהם ארדי, מיטאל ועקני, חסבה ששפטיש, עשה דודן, מריה סופר, כמיסה רדי, כמיסה סוף, אליה שחר ז"ל, ולע"ג הנספים בשווא ובהם: אלכסנדר שניידר, שושנה רוזה, רפאל פריצי, וציציליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה